

“Els mecanismes de resolució de conflictes no són dolents, només falta voluntat política”

Joseph Nye (Nova Jersey, 1937) és un dels experts en relacions internacionals més prestigiosos del món. És professor a la Universitat de Harvard des de fa més de trenta anys i va ser assessor dels presidents Jimmy Carter i Bill Clinton. Nye s'ha mostrat crític amb el bel·licisme de George Bush i, en contraposició, ha proposat el concepte de “poder suau”, és a dir, la capacitat d'atraure i convèncer en lloc d'aplicar la força bruta.

Quines són les característiques de la majoria de conflictes que perduren al segle XXI?

—Tot i que el conflicte més important i amb més influència al món sencer és actualment el de l'Iraq, el seu perfil no és el dominant. En general, d'acord amb totes les estadístiques disponibles, després del final de la guerra Freda els conflictes han estat cada cop més interns, sovint amb un component ètnic, que no pas interestatals. En molts d'aquests conflictes la comunitat internacional no pot intervenir, i al final es resolen amb la victòria d'una part sobre l'altra.

—A diferència de casos com l'Iraq o Palestina, molts conflictes passen desapercebuts per a l'opinió pública mundial. Per què succeeix això?

—Bàsicament, per dues raons. La primera és la dificultat que troben els mitjans de comunicació per accedir a determinades zones. Per exemple, en el cas de Somàlia, que pateix un conflicte civil des de fa més d'una dècada, hi havia la creença que era perillós enviar-hi corresponals. Una cosa sem-

blant passa a la zona dels Grans Llacs. I la segona raó és que no tots els conflictes són considerats crucials per a l'equilibri de poder en una determinada regió o dins l'ordre mundial, com per exemple els que tenen lloc al golf Pèrsic a causa de l'existència de les majors reserves mundials de petroli. Aquests conflictes són els que atrauen l'atenció dels governs, i en els que actuen més decididament, la qual cosa els situa al centre de l'actualitat internacional.

—Després dels atemptats que els Estats Units van patir el 2001, s'ha posat de moda la noció de xoc de civilitzacions. Està d'acord amb Huntington quan subratlla la importància creixent de les diferències culturals com a motor del conflictes?

—Sí, hi estic d'acord. En comparació amb la guerra Freda, la cultura com a factor explicatiu dels conflictes internacionals ha crescut en detriment de la ideologia. No obstant això, la teoria del xoc de civilitzacions conté alguns errors. Per exemple, jo parlaria més aviat d'un xoc entre cultures, perquè el

concepte de civilització que utilitza Huntington és erroni. No comparteixo la seva divisió del món en civilitzacions. Ara bé, l'ascens del factor cultural no vol dir que les causes polítiques i econòmiques s'hagin tornat secundàries. Continuen sent molt importants.

—Com creu que la comunitat internacional hauria d'afrontar la resolució dels conflictes?

—Crec que les organitzacions internacionals, i especialment les Nacions Unides, són el millor fòrum per abordar aquests conflictes. Els mitjans legals al seu abast, com les missions de manteniment de la pau dels cascos blaus, no són dolents. Més que els mitjans adequats a disposició de l'ONU, el que manca sovint és la voluntat política necessària dels estats implicats, en especial de les potències.

—Per tant, no considera que els Estats Units, o qualsevol altra potència, sigui capaç de resoldre aquests conflictes unilateralment?

—No, aquest món és massa complex perquè un sol estat, per poderós que sigui —i els Estats Units és l'estat més poderós des de l'imperi romà—, pugui dirigir-lo de manera unilateral.

—Una reforma de les Nacions Unides —i ja fa molt de temps que se'n parla— podria ajudar a aconseguir aquesta finalitat?

—A veure, el tema estrella quan es parla de modificar la Carta de les Nacions Unides és la reforma del Consell de Seguretat. En concret, hi ha diverses propostes per ampliar el nombre d'estats amb un seient permanent. Jo crec que seria ideal incloure-hi potències com el Japó, l'Índia o el Brasil, que l'any 1945 no tenien la capacitat d'influència que tenen ara. El problema és que no hi ha el consens polític necessari, i dubto que durant els propers anys s'hi arribi. No obstant això, si bé

una reforma en aquest sentit faria l'ONU més representativa de la realitat actual, no està gens clar que servís per fer-la més efectiva en la prevenció o gestió dels conflictes. En augmentar l'heterogeneïtat del Consell de Seguretat, i els interessos que hi són representats, el consens podria ser més difícil.

—Una altra de les reformes possibles seria introduir el dret d'intervenció humanitària a la Carta de l'ONU. Seria útil això en la resolució de conflictes?

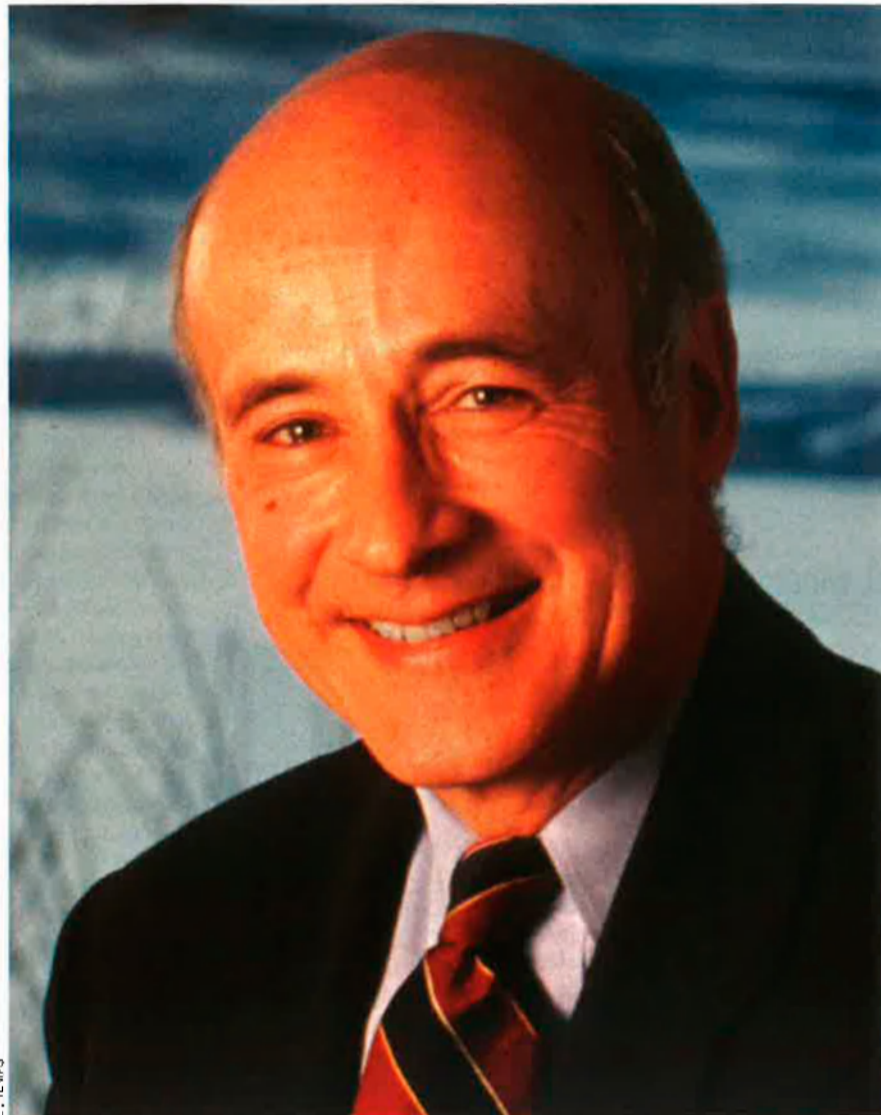
—L'Assemblea General ha inclòs en diverses resolucions la necessitat de protegir la població civil en diversos conflictes, així com les minories. No obstant això, la inclusió d'aquest dret a la Carta de l'ONU és problemàtica per als països petits i en via de desenvolupament perquè creuen que serviria per legitimar la ingerència de les potències estrangeres en els seus assumptes i processos polítics interns. Temen que rere aquest dret s'amagui una voluntat de dominació de tipus imperialista. Per tant, considero que és inviable políticament un major reconeixement jurídic de l'anomenat dret d'ingerència.

—Considera justificat que, com va passar a Kosovo, la comunitat internacional dugui a terme una intervenció armada sense la corresponent resolució del Consell de Seguretat?

—Depèn del suport que rebí pels actors de la regió implicada. La intervenció de l'OTAN a Kosovo va ser aprovada de manera majoritària pels europeus, i per això triomfà. En canvi, en altres regions on no hi hagués un ampli consens, s'hauria d'evitar. Com per exemple, a Darfur.

—En els seus llibres senyala com una de les causes per a la conflictivitat internacional el canvi en la distribució del poder. Una potència declina, mentre que una altra que creix es decideix a desafiar-la per obtenir un nou repartiment del pastís. Creu que això mateix pot passar amb la Xina i els Estats Units?

—És possible, certament, però no crec que sigui gaire probable. Els Estats Units saben portar aquest creixement del poder xinès de manera que no es reproduïxin les tensions que va generar l'ascensió d'Alemanya a principi del segle XX. Tots dos són conscients del perill que una confrontació implica per a ambdós i semblen decidits a evitar-la.

“Els Estats Units continuaran sent la primera superpotència mundial durant unes quantes dècades”

tació implica per a ambdós i semblen decidits a evitar-la.

—Considera que els Estats Units són ja una superpotència en declivi?

—No, encara no ha començat. Els Estats Units continuaran sent la primera superpotència mundial durant unes quantes dècades. Tot i l'espectacular ascens de la Xina, no sembla que pugui atrapar els EUA en un futur proper.

—Vostè espera una millora en la política exterior del govern que surti de les eleccions nord-americanes del 2008, sobretot tenint en compte l'empremta que el president Bush i els neocon han volgut deixar?

—Crec que no aconseguiran deixar aquesta empremta, de fet, el programa dels neocon és àmpliament considerat com un fracàs. El poble dels EUA comença a adonar-se que l'administració Bush ha comès errors molt greus a l'hora de sobrevalorar la força bruta. Per tant, el meu pronòstic és que la propera administració, ja sigui demòcrata o republicana, farà una política exterior força diferent a l'actual, i confiarà més en la força del “poder suau”.

*Ricard González
Washington*